

BAB I

BUBUKA

1. Kasang Tukang Masalah

Kiwari aya kajadian nu matak ngarugikeun masarakat, nya éta papaséaan antar budak sakola, papaséaan antar lembur, jeung papaséaan antar suporter bola. Éta perkara tangtu ngarugikeun, boh pikeun pamaréntah boh pikeun alam sabudeureunna, jeung matak ngaruksak duduluran, ku sabab teu saeutik nu cilaka alatan ieu kajadian téh. Ngeunteung kana éta kajadian, utamana tina pibalukareunana, manusa nu dipaparin alat mikir ku Allah SWT, narékahan éta hal ku cara nu hadé atawa positif. Éta cara téh diolah ku budi parangi manusa nepi ka mangpaat pikeun alam sabudeureunna, tur bisa dipaké ngungkulan pikeun masalah-masalah nu di luhur tadi.

Aya tarékah, alatan ayana masalah, manusa nu boga sipat dinamis ngamekarkeun tarékahna dina ngungkulan masalah saperti di luhur, salah sahiji carana aya dina penca silat. Penca silat mangrupa salah sahiji tarékah hadé manusa dina wujud *seni laga* atawa *fighting art* pikeun nyalurkeun kahayang manusa nu asalna negatif; sifatna ngarusak; jeung ngarugikeun, jadi positif; sifatna ngajaga; jeung bisa ngahibur (Notosoejitno, 1997, kc. 16).

Kamekaran penca silat, ti mimiti gelarna nepi ka kiwari bisa disebut hadé. Éta hal katitén tina lobana paguron penca silat di Nusantara nepi ka mancanegara. Kitu ogé rupa-rupa aliran nu dipaké di unggal paguron penca silat, éta téh ngagambarkeun yén penca silat jadi salasahiji komarana bangsa Indonésia nu euyeub ku unsur budaya. Contona aliran penca silat: Cimandé di Tatar Sunda, Silek Tuo di Minangkabau, Perisai Diri jeung Setia Hati di Jawa, jrrd (Murhananto, 1993, kc. 50-59).

Di Kabupatén Bandung Barat, tegesna di Désa Wangunsari, aya paguron penca silat nu kakoncara dina cabang penca silat seni jeung penca silat olahraga atawa préstasi, nya éta Mekar Patali Wargi atawa sok disingget jadi MPW. Salasahiji murid di Paguron penca silat MPW, Adiwanto (24 taun) nétélakeun,

Muhammad Iqbal, 2014

FOLKLOR PENCA SILAT DI PAGURON MEKAR PATALI WARGI (MPW) DÉSA WANGUNSARI KECAMATAN LEMBANG KABUPATEN BANDUNG BARAT : *Kajian Atikan Karakter*

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

yén unggal taun sok aya waé kajuaraan tingkat daérah atawa provinsi nu diiluan ku murid Paguron penca silat MPW, ku kituna ieu paguron téh jadi wadah kompetisi antar murid.

Dina penca silat aya opat ajén nu mawa manusa kana hal-hal nu positif. Éta opat ajén téh mangrupa ajén étis, ajén téknis, ajén éstétis, jeung ajén atlétis (Notosoejitno, 1997, kc. 38). Ku ayana éta opat ajén téh, manusa bakal kakondisikeun kana hal-hal nu hadé, pinuji, jeung positif. Leuwih ti éta, manusa bakal manggihan jati diri jeung karakter hadé nu tumetep dina dirina.

Unggal manusa diajar pikeun ngungkulan kahéngkérana dirina jeung ngusahakeun sangkan bisa leuwih hadé. Lamun manusa ngalakukeun kahadéan tangtuna bakal némbongkeun kabiasaan anu positif. Tah ieu nu dimaksud pendidikan karakter ku Samani jeung Heriyanto (2013, kc. 43) téh. Watek atawa karakter mah teu bisa diwariskeun, teu bisa dibeuli, jeung teu bisa ditukeuran, tapi kudu diwangun, dibiasakeun, jeung dimekarkeun kalayan kasadaran dirina sorangan, lantaran karakter mah merlukeun waktu pikeun prosésna.

Prosés ngawangun karakter tangtu merlukeun atikan. Ieu atikan merlukeun saeutikna tilu aspék, nya éta paélmuhan (*cognitive*), pangrasa (*feeling*), jeung tarékah (*action*) (Samani jeung Heriyanto, 2013, kc. 49). Kitu ogé penca silat nu bakal mawa manusa kana karakter nu dipiharep ku diri, masarakat, bangsa, jeung nagarana. Nu matak, perlu ayana hiji tarékah pikeun mesék kulit luar penca silat nepi ka urat dagingna, sangkan bisa ngarasakeun amisna. Hartina kudu aya panalungtikan perkara penca silat pikeun ngawangun manusa jadi pribadi nu pinuh ku ajén positif sangkan migawé kahadéan sakumaha nu dipiharep ku diri, masarakat, bangsa jeung nagarana.

Penca silat mibanda carék, ungkara tradisional, jeung papatah sangkan bisa ngatik manusa nepi ka boga karakter nu hadé. Nurutkeun Danandjaja (2007. Kc. 21-22) mah nu disebut folklor lisan téa. Ieu hal nu bakal jadi pedaran téh, nya éta perkara penca silat tradisional nu euyeub ku carék atawa folklor lisan pikeun bekel manusa.

Saméméhna geus kungsi aya panalungtikan dina wangun skripsi, ngeunaan penca silat, ku Mahasiswa Jurusan Pendidikan Bahasa Daérah, Fakultas Pendidikan Bahasa dan Seni, UPI Bandung, nya éta:

- 1) “Istilah-istilah dina Kasenian Penca Silat Panglipur di kalurahan Balééndah Kacamatan Balééndah Kabupatén Bandung pikeun salasahiji Alternatif Bahan Ajar Maca Bahasan Kasenian di SMA Kelas XII” (2013) ku Dini Anggraini.
- 2) “Ajén Éstétika dina Kasenian Penca Silat Cakar Kamuning Kencana di Kampung Nyingkur Désa Cihideung Kacamatan Parongpong Kabupatén Bandung Barat pikeun Bahan Pangajaran Maca Kelas XII” (2013) ku Tiya Komalasari.

Panalungtikan saméméhna museur kana invéntarisasi istilah jeung ajén dina penca silat, tuluy dipatalikeun jeung bahan pangajaran. Dina ieu panalungtikan mah museurkeun panitén kana folklor nu aya dina penca silat tuluy dipatalikeun kana pendidikan karakter. Ku kituna, ieu panalungtikan téh judulna “Folklor Penca Silat di Paguron Mekar Patali Wargi (MPW) Desa Wangunsari Kecamatan Lembang Kabupaten Bandung Barat (*Kajian Atikan Karakter*)” béda jeung saméméhna tur perlu dilaksanakeun.

2. Watesan jeung Rumusan Masalah

2.1 Watesan Masalah

Luyu jeung kasang tukang di luhur, pikeun leuwih museurkeun, ieu panalungtikan baris diwatesanan. Watesan panalungtikanna nya éta medar perkara folklor nu kapanggih dina penca silat MPW, tuluy dianalisis strukturna sangkan bisa ngébréhkeun ajén pendidikan karakter nu dipiharep ku masyarakat, bangsa, jeung nagara.

2.2 Rumusan Masalah

Dumasar kana watesan masalah di luhur, masalah dina ieu panalungtikan dirumuskeun dina wangun kalimah pananya, saperti ieu di handap.

- 1) Kumaha kaayaan paguron penca silat MPW?

- 2) Folklor penca silat naon waé nu kapanggih di paguron penca silat MPW?
- 3) Kumaha struktur folklor di paguron penca silat MPW?
- 4) Ajén atikan karakter naon waé nu ébréh dina folklor di paguron penca silat MPW?

3. Tujuan Panalungtikan

3.1 Tujuan Umum

Sacara umum, tujuan ieu panalungtikan nyaéta pikeun ngainvéntarisasi jeung ngamumulé basa jeung budaya Sunda, sakaligus ngaguar katut neuleuman ajén-injén pendidikan karakter ngaliwatan folklor nu saluyu jeung pendidikan karakter di paguron penca silat MPW di Désa Wangunsari, Kecamatan Lembang, Kabupatén Bandung Barat.

3.2 Tujuan Husus

Sacara husus, ieu panalungtikan miboga tujuan hayang ngadéskripsikeun sakumaha anu geus didadarkeun dina kasang tukang katut rumusan masalah di luhur. Tujuan ieu panalungtikan téh nya éta pikeun ngadéskripsikeun:

- 1) kaayaan paguron penca silat MPW;
- 2) folklor penca silat nu kapanggih di paguron penca silat MPW;
- 3) struktur folklor di paguron penca silat MPW;
- 4) ajén pendidikan karakter nu ébréh dina folklor di paguron penca silat MPW.

4. Mangpaat Panalungtikan

4.1 Mangpaat Téoritis

Mangpaat téoritis ieu panalungtikan, nya éta salian pikeun ngawanohkeun ka masarakat, ogé pikeun ngeuyeuban, ngajembaran, jeung ngamekarkeun kaweruh ngeunaan budaya, utamana penca silat nu pinuh ku ajén-inajén. Ajén nu kaguar dina ieu panalungtikan dipiharep bisa jadi jalan pikeun cita-cita bangsa jeung nagara urang nu luhur, nya éta ngawangun jalma nu miboga karakter hadé.

4.2 Mangpaat Praktis

Ieu panalungtikan téh dipiharep bisa méré mangpaat, saperti ieu di handap.

- 1) Pikeun panalungtik, nya éta pikeun ngeuyeuban kabeungharan budaya Sunda nu pinuh ku ajén-inajén, jeung pikeun ngajawab kapanasaran kana folklor lisan dina penca silat nu bisa ngawangun karakter hadé;
- 2) Pikeun masarakat, dipiharep sangkan bisa dijadikeun bahan pikeun nyadarkeun sasama, yén penca silat téh mibanda ajén-inajén nu luhung, utamana dina atikan. Satuluyna, sangkan bisa ngalibetkeun sakabéh unsur lapisan masarakat nu ngarojong penca silat, salaku salasihiji cara pikeun ngawangun karakter nu hadé, sakumaha cita-cita masarakat, bangsa, jeung nagara.

5. Rangkay Skripsi

Bab I Bubuka, nu eusina mangrupa kasang tukang masalah, watesan jeung rumusan masalah, tujuan panalungtikan, jeung rangkay skripsi.

Bab II Kajian téori, nu eusina mangrupa pedaran téori folklor, penca silat jeung atikan karakter

Bab III Métodologi panalungtikan, eusina mangrupa pedaran ngeunaan métode jeung téhnik panalungtikan, instrumén panalungtikan, sumber data, desain panalungtikan jeung wangenan oprasional.

Bab IV Hasil jeung pedaran panalungtikan, nu eusina mangrupa pedaran rupaning folklor di paguron penca silat MPW, tuluy analisis struktur folklorna, jeung patalina éta folklor kana atikan karakter.

Bab V Panutup, nya éta kacindekan jeung saran. Kacindekan dina ieu panalungtikan, ditulis dumasar hasil analisis struktur folklor nu kapanggih di paguron penca silat MPW, jeung patalina éta folklor kana atikan karakter.